

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 „
Helyben kárhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

• Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD, március 4.

Válasz

Dr Várady Zsigmond urnak a »Nagyvárad Napló«
vasárnapi vezércikkében közölt széljegyzeteire.

Irta dr Molnár Imre.

Dr Várady Zsigmond tisztelt barátom
megjelent széljegyzetei, dacára a sajtó-
nyilatkozatok iránt érzett élénk ellenszen-
vennek, a tárgy fontosságánál fogva fel-
szólalásra késztetnek. A széljegyzetekben
személyemet érintő pazar magasztalások
szerénységem le tudja szállítani arra
a kellő nivóra, melyet önbírálatom jogos-
nak ismer el; de azért jóleső érzéssel
könyvelem el azokat, mint az egykori
tanítvány lelkében tanára iránt megőrzött
nemes jóindulatnak értékes megnyilatko-
zását. A legutóbbi iskolaszéki ülésen állást
foglaltam a Nagyváradon folytatandó ál-
lamosítás ellen, védve iskoláink községi
jellegét. Beszédem egész menete bizonyí-
téka annak, hogy én az állami, vagy köz-
ségi felekezeti iskoláztatás kérdését, mint
a jellem erkölcsi képzés nem egyedüli
fegyverét állítottam oda; mert ismerem az
ez irányban ható tényezők számtalanait,
de kiemeltem az iskoláztatásnak, mint
egyik leghatékonyabb tényezőnek jelentősé-
gét. Élesnek tehát mindazok a tulaj-
donságok, melyeket t. barátom
oly látszólagos megdönthetlenséggel beszé-
demből levon. »Községi iskola tehát fel-
tétlenül nagy erkölcsi eredmény, állami is-
kola tehát teljes züllöttség«. Felszólalásom
alaptétele az volt, hogy a tanítás célját
a kizárólagos értelmi fejlesztés nem
oldja meg s hogy ehhez mint hasonló
jogosultságú célnak, a jellem erkölcsi fej-
lesztésnek is csatlakozni kell. Sőt ez
utóbbit még jelentősebbnek állítottam,
mert sem egyedeket, sem népeket az ér-
telmi nivó még oly magas foka meg nem
mentett a zülléstől a jellem-erkölcsök
alásüllyedése esetén.

En ez utóbbi cél biztosítását a fele-
kezeti és más autonomikus iskolák által
jobban vélem elérhetőnek, mint ahogy az
állami iskoláknak az ismert világban eddig
elért eredményei ezt tanúsítják.

Az ember földi hivatásának egyedül
méltó tárgyaiért a család, vallás, haza
és emberiség jólétének biztosításáért mé-
lyen aggódó lelkem töprengései késztet-
nek a felszólalásra mindenkor, ha ez

utóbbiakat bármily irányban veszélyez-
tetve látom. E küzdelemtől nem tartanak
vissza sem egyéniségem csekélységének,
sem tudásom korlátoltságának, sem sze-
rénységemnek tudata, mert mindenkor
isten hivatást vélek teljesíteni küzdvén
az igazságért.

A mondottakból látható, hogy az
állami, vagy községi iskoláztatásnál valami
magasabb célért szólaltam fel, megtámadva
látva az emberiség szerintem nagy kin-
csét, vallási érzületét. Hisz az állami
oktatást mint első lépést tekintik minde-
nütt a vallások letörésére. Közszólamná
lett ma már: *akié az iskola, azé a jövő*.
Az iskoláért való küzdelem végigszálguld
az ismert világ egész területén. Nem al-
tathat tehát el tagadása annak, hogy az
állami iskola nem irányul a vallások ellen
s hogy egyedüli célja a kultúra hatéko-
nyabb fejlesztése; mert a tapasztalás mu-
tatja, hogy akarva, nem akarva a vallás
jelentőségének lesüllyesztésére tör.

Várady barátom széljegyzetei is kife-
jezik a közünk kifejlődött mély sza-
kadást. *Két világ ütközik össze közöt-
tünk: a múlt és a jövő*. A küzdelem
csakúgy két világnézet összetűzése; de
t. barátom helytelenül választja ketté múlt
és jövőre. A két világnézet küzdelme sem
múlt, sem jövő; mert e küzdelem örök.
Ha ő látónoki szemével az ő irányában
látja megszületni a jövőt, engem az em-
beriség évezredek történelme megnyugtat,
hogy irányom nem egyedül a múlté. En-
nek a két világnézet összetűzésének min-
den fázisát nem foglalhatom össze ily
szűk keretbe s így csak a széljegyzetek-
ben képviselt irányra s annak egyes ki-
magaslóbb tételeire tehetek megjegyzést.
Az én alaptétele: »Isten nélkül nincs
boldogság«. Istenneli kapcsolatunk hordo-
zója pedig a vallás. Szerintem erkölcs
vallás nélkül nem létezik, vagy legalább
is az, amit t. barátom vallás nélküli
erkölcsnek hisz, az az emberiség nagy
életérdekeit soha sem fogja kielégíteni.
Hasztalan törekvés tehát az embert el-
szakítani Istentől; megsemmisítésére törni
vallási érzületének, az emberi észt állítani
oda, mint az emberiség sorsát intéző
egyedüli tényezőt. A nagy francia forra-
dalom oltára emelte az ész istennőjét s
rövid uralma vértengerbe fojtotta Európát.
Azt állítja t. barátom, *hogy én is, ő is
az általános emberi boldogságra törek-
szünk s ezen szabadkőművesi tételt*

testvérileg honorálja. Ezen tételek ellen
több észrevétel van. Először is az álta-
lános emberi boldogság szerintem az em-
ber kettős természetéből levont s így
anyagi és lelki szükségleteinknek össz-
hangzó kiegyeztetésében létesül; míg ugy
tapasztalom, hogy ellenfeleimnél a lelki
szükségletek legfeljebb másodlagosak s
csaknem egyedül az anyagi szükségletek
a mértékadók. Második kifogásom, hogy
az általános emberi boldogságra való
törekvést, *mint szabadkőművesi tételt
lefoglalja* s miután én is azért küzdök,
engem is az ő speciális testvérei közé
sorozhat. Kétezer év történetét azonban
nem lehet még oly hatalmas páholy szim-
bolumaival sem láthatatlanná tenni. *Az em-
beriség szabadságának harcosa Krisztus*,
még mielőtt páholyok léteztek volna. Ki vitta
ki az óvilág évezredek szolgálásával szem-
ben az emberi önállóság jogát? Kimondta
először az embert Isten képmásának?
*Krisztus tanítása, hogy egy Istennek
vagyunk gyermekei*. Ő tette a világ min-
den szülöttjét faj, nyelv, műveltségre való
tekintet nélkül felebaráttommá s megparan-
csolta, hogy szeressem azt, mint önma-
gamat. Ez az az egyetemes egyház, mely
az elzárkózó régi vallásokkal szemben
érvényre emelte az általános emberinek
az elvét.

*Hát miért speciálisan testvér a
szabadkőműves?* Mikor már évezredekkel
előtt testvérré tette Krisztus e földnek
minden gyermekét. A kereszténység e
fenséges egyetemességét nem-e legtöb-
ször a páholybeliek bélyegzik meg a
hazafiatlanság jelzőjével. Mintha általá-
nos emberszeretetem korlátozhatna valaha
hazám iránt érzett, önfeláldozásig menő
szeretetemben.

Miután az emberiség boldogságát Is-
tennel kapcsolom össze, miután erkölcsöt
vallás nélkül el nem ismerem, miután az
erkölcsöt nem tekintem kizárólag gazda-
sági eredménynek, hanem az ember sza-
bad akaratán alapuló s az igaznak kuta-
tásában elért s az önlegyőzés útján meg-
szerzett nagy lelki kincsnek — nagyon
természetes, hogy Várady barátomnak
sem erkölcsi nézeteivel, sem az abból le-
vonott következtetésekkel egyet nem ért-
hetek.

Habár t. ellenfeleim közül ma még
többen tiltakoznak is az ellen, mintha
irányuk vallásellenes lenne — én azon
igazság alapján, hogy *cselekedeteikből*

MEGNYILT! Tibor és Sándor

női divat, fehérnemű és rövidaru különlegességek áruhaza

— NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut, Bazár-épület. —

Szolid szabott árak! Figyelmes kiszolgálás!

ismeritek meg őket, csak azt látom, hogy az ő ideáljuk a vallások ledöntése s azért kénytelen vagyok még röviden ez irányban érvelni s a két világnézet megnyilvánulásait és azok eredményeit a világ nagy nemzetének fejlődésére gyakorolt hatásaiban vizsgálni.

T. barátom szeljegyzeteiben Angliára is hivatkozik. Egy kissé naivnak találok ugyan azt a nyilatkozatát, hogyha ő véletlenül egy kávéházban nem olvas angol lapot, talán nem is tudnánk, mit tárgyal kérdésünkre vonatkozólag e percben Anglia közvéleménye. Nohát, annyira már nem vagyunk, mert a világ nagy kérdéseivel élvezettel foglalkozó magyar közönségünk még Váradon is tisztában van az angol iskolai törekvések irányával, sőt annak egyes részletes fázisával is. De az Angliára történt hivatkozást én is örömmel megragadom.

Anglia a mai világ általánosan elismert leghatalmasabb közülete; akár anyagi nagyságát, világot uraló erkölcsi nagy tulajdonait, akár értelmi fejlettségének mértékét tekintjük. De e kétségtelen tények mellett Anglia a világ egyik legvallásosabb közülete gyanánt is el van ismerve. Gunyolhatják ugyan a látszatos vallásosság neveltségével, de összes társadalmi, állami, sőt még gazdasági intézményei is a szigorú vallásosság figyelembe vételével vannak megszerkesztve. Százados nagyságát tehát az én irányom buzgó ápolásával — elismerem, hogy egyéb küzdelmeivel is — érte el. És ha t. barátom szerint az új iskolai törekvések célt fognak is érni, még mindig a jövő kérdése marad, hogy az új eszmék uralma alatt fenn fogja-e tartani tudni azt, amit ma kétségtelenül birtokol. Hogy Japánban nincs államvallás és hitoktatás, azt nem tudom; de a Japán nép valláserkölcsei nézőpontjának mélységéről nekem is van tudomásom. Heron Zufkadiónak a Japánokról irt beces munkáiban olvasom, hogy vallásuk az elhaltakkal való folytonos összefüggést tanítja, hogy a japán gyermek, harcos cselekedeteiben, a szülők és hősök, elődök által folyton ellenőrizve látja magát. Japannak ez az igaz, erős vallásos érzete az, mely az Európában, fájdalom, mindinkább terjedő formális vallásossággal szemben őt az európai kolosszus letörésére képesítette s az önfeláldozás azon magasztos példáit megteremtette, melyek eltörölhetlenül belesznek vésvé az emberiség küzdelmeinek fényes lapjaira.

Itt is kérdés marad az, hogy ha a szabad gondolkodás korlátokat nem ismerő működésének sikerül megtörni Japán vallásos érzületét, a mostani japáni erős karok nem fognak-e letörni egy őket újabban erős világkatasztrófával szemben.

Az iskolaszéki ülésen Franciaországra mondott szavaimat ma is állom, s Várad barátomnak a gyermekszám megfontolásának kényszerűségére való utalása dacára is végzetesnek tartom annak az országnak rettenetes népesedési viszonyait. Ugyan mivé lenne hazánk, ha 40 év után is a 15 milliónál tartanánk, szemben a germán szaporodás mesés arányaival. Hazafias lelkét nem lepné-e meg

a boru és nem eshetne-e jogosabban kétségbe hazánk ugyis nehéz sorsa felett. Istennek tagadása, a vallás üldözése megszülik a rettenetes veszedelmet, a lehányatlást, a gloire — a prestige elvesztését. Ez ellen csak egy vigasztalást látok, hogy a Mindenható rövidesen meg fogja állítani a francia népnek további lecsuszamlását. Nemcsak népesedési viszonyai töltenek el fájdalommal, de még aggodalommal szemlélem közállapotainak ziláltságát általában.

Franciaországgal szembe állítottam ősi ellenségét a német birodalmat. A germánok nagy császára, a világ legmiveltebb embereiből csaknem 60 milliónak feje nyíltan mondja Achenben Nagy Károly sirjánál: »Illik, hogy e történelmileg nevezetes helyen ne csak beszéljek, hanem fogadalmat is tegyek.« »Én egész népemet, hadseregemet és házamat a keresztnek oltalma alá helyezem, annak a keresztnek stb.« »Én vallástalan embert az állam szolgálatában nem tűrök«. És csodák csodája ezt az őt erőt, ezt a merész császárt tudós népe nem cáfolja meg; mert érzi, hogy császárnak vallásossága és ennek szellemében fejlesztett intézményei s az így megalapozott germán erkölcsök neki fogják nyújtani rövid idő alatt a népek feletti hegemoniát. Hazám sorsának ime egyik legaggasztóbb tünete! Nálunk pedig az igaz vallásosság címei, maradiság, sötétség, tudatlanság. Fájdalommal szemlétem azt a gyávaságot, hogy a tudakosság zsarnokai által használt elcsépelet fegyverek, hány nemes gondolkodásu embert képesek megfélemlíteni.

Egy maroknyi csoport vakmerősége közvéleményt alkot üres lármájával s mert csak erős meggyőződésű emberek képesek elviselni a tudatlanság és sötétségnek még csak látszólagos vádjait is.

Végig futottam röviden a világot irányító nagy nemzetek törekvésein; bemutatni igyekeztem a két világnézet küzdelmeit s mindegyik iránynak hatásait az állami nagyság szempontjából s az én tanulmányaim az én világnézetem helyessége iránt teljesen megnyugtatók.

E történelmi kép után nézetem mellett idézhetném az egész világ csaknem minden igazi nagy szellemét. Nem tagadhatom azonban meg magamtól — ha már hozzáfogtam e nagy kérdéshez — hogy legalább izelítőül néhány idézetet ne tegyek.

Taine Hippolyte mondja: Valahányszor a vallásos befolyás hanyatlak, mint a renaissance idején vagy a 18. században, az ember különösen féktelenné és kegyetlenné lesz.

»A kereszténység adja a társadalomnak az önmegtartóztatást, szelidséget és emberiségét.« »Sem philosophiai értelem, sem művészi és irodalmi műveltség, sem semmiféle törvénykönyv vagy kormányzat a kereszténységet pótolni nem képes«.

»Négyszáz millió kereszténynek ez az a hatalmas szárny, melylyel az ember felülemelkedik nyomorult életén és korlátolt látókörén, mely őt a türelmen és lemondáson keresztül elviszi a lelki tisztaság és áldozatkészségig. Nincs más a mi megtartson a lejtőn, a mi fékezze a csuszamodást, mely hanyatló fajunkat a mélységbe ragadja.«

Igaz, hogy Taine a Neue Freie Presse egyik februári tárcájában Nordan egy párisi tanár munkája alapján teljesen hitelvesztettnek hirdeti; de hát én mégis igaznak tartom a fent idézettek s inkább Taine-vel tartok, a jelenkori gondolkodás ezen lángeszű nagy mesterével.

Ferreró és más történészek nyomán nagy Berzsenyinkről vallott nézetét sem tudom vallani, hogy nagy költőnk üres szalmát csépelet, midőn a tiszta erkölcs hanyatlásának tulajdonítja Róma bukását. Azt hiszem századok múlva is a magyar nép igaz érzelmeinek lesz tolmácsa költőnk, midőn t. barátom e fajta nézetei még mindig az unicumok sorába fognak tartozni.

Restelve írom le t. barátom ama sorait, midőn engem »a Cátók és Cicerókkal, az ókor e becsületes Molnár dr.-ával egy kalap alatt említi, kik szintén gyönyörű beszédekkel a bűnök ellen fordultak.« De ha már ennek is meg lehetett történni és t. barátom szerint az ókor e nagy alakjai is tévedésben voltak, hát akkor én mégis inkább csak Ciceró mellett maradok s ez irányu fejtegetésem az ő világhírű mondásával zárom; »*citius orbem sine sole, quam rempublicam sine religione consistere posse*«. Inkább el tudom képzelni a földet nap nélkül, mint az álladalmat vallás nélkül. E fejtegetéséből pedig vegyen magára tisztelt ellenfelem annyit, amely fokban barátja vagy ellensége a vallásosságnak.

Visszatérve az állami iskoláztatás kérdésére, a mondottakon kívül ellene vagyok annak különös magyar szempontból azért is; mert alkotmányos küzdelmünk imént lefolyt napjai bizonyítják, hogy alkotmányunk csaknem egyetlen palladiumának, törvényhozásunknak letörése egy tultengő kormányhatalomnak majdnem sikerült s csak autonómcius megyei rendszerünk hősi ellenállása törte meg a kormány féktelenségét. En tehát a jövőben is feltámadható ily kormányhatalom szekeréhez 30000 becsületes magyar család sorsát láncolni nem akarom.

Ott azonban, ahol az ezeréves állam magyar jellege ellen nyílt küzdelemmel találkozom, vagy ahol az anyagi eszközök hiányából a legelemibb ismeretek megszerzése is lehetetlen — ott igen is lépjen fel a magyar állam egész hatalmi su yával, lépjen fel állami iskolájával is.

Minden egyébütt pedig elégedjek meg az iskolák felett őt mindenkor ugyanis megillető főfelügyeleti jogával. Ami pedig Nagyvárad városát különösen illeti, sokkal műveltebbnek tartom városom lakosságát, hogy sem itt állami beavatkozásra szükség lenne.

Miért épen a tanügyi igazgatást adjuk át az állam kezébe, melyhez Várad minden lakóját gyermeke révén a legnevesebb kötelekek fűzik.

Kit érdekelne tovább az az intéz-

mény, melyhez sem jog, sem áldozat révén többé beleszólása nem lesz. Ezen momentumok mérlegelése alapján még visszaeséstől is félek. Ami pedig a pénzügyi megkönnyebbülést illeti, ott van a közigazgatásnak sok más ága. Vegye át az állam a közrend fenntartását, szabaddíton fel az ugyanis teljesen állami adókezeléstől. Ott vannak a közegészség — a szegényügy nagy kiadásai vagy engedjen más jövedelmi forrásokat nyitni — csak ne vegye meg tőlem pénzért a századokon át féltve őrzött kincsemet, gyermekem neveltetésére eddig birt nagyfontosságú jogomat.

Ezek az érvek készítettek felszólalásra a Váradon tovább folytatandó állami iskoláztatás ellen.

A delegációk.

A katonai fizetés ügye.

Már-már attól tartottak politikai körökben, hogy a tiszti fizetés emelése miatt konfliktus támad a két delegáció között. Az osztrák delegáció mai ülésén nagy nehezen elsimitották az ügyet, de azért nem marad el a fizetésemelés sem — csak májusig.

Az előadó ismertette az ügy állását, azután Schraffel szólalt föl és kötelező nyilatkozatot kívánt a hadügyminisztertől, hogy a jövő évi közös költségvetésben a tiszti fizetésekről szóló tételek már benne lesznek. Koszlovsky és Stürgh gróf felszólalása után Aerenthal külügyminiszter beszélt. Kijelentette, hogy régen az a terve a közös kormánynak, hogy a delegáció tavasszal ülésezzen, értesítették erről a kormányokat is s most azt kívánták, hogy a delegációk május végén üljenek össze s ezen álláspontjának érvényesítéséért a legnagyobb határozottsággal sikra fog szállani. Schönaich hadügyminiszter kijelenti, hogy Laton-Schraffel-éle indítvány érdekében fáradozásait folytatni fogja, a delegációk májusi ülésére a közös költségvetésbe beleveszi anélkül, hogy más katonai kérdéssel való összekapcsolását megengedné.

Schraffel delegátus kérdezte meg ezután a közös minisztereket, vajjon nyilatkozataikat hajlandók-e a plénumban is megismételni.

Aerenthal Lexa báró külügyminiszter ezt megígérte miniszter társai nevében is, mire az ülést felfüggesztették.

A szünet alatt Fuchs dr elnöklete alatt az osztrák delegátusok bizalmas értekezletet tartottak, mely harmadfél óráig tartott. A bizalmas értekezleten Chlom Martinitz delegátus, az urakháza tagja azt az indítványt tette, hogy a hadügyi albizottság határozatának harmadik olvasását halasszák el a következő delegációs ülésekre. A keresztényszociálisták nagyon kardoskodtak az indítvány mellett, az értekezlet azonban megegyezésre jutni nem tudott.

Három órakor folytatták a bizottság ülését és indítványt fogadtak el a delegáció elnökölésére vonatkozólag.

Ez a határozat óriási konsternációt okozott. Az osztrák delegáció ilyen formán plenáris ülését csak a jövő héten tarthatja meg. A határozat következtében nagy bonyodalmaktól tartanak a magyar delegátusok ennek dacára hazautaznak Budapestre.

Az osztrák delegáció e határozata össze-

függ avval a bizalmas értekezlettel, amelyet Fuchs dr elnöklete alatt és meghívására az osztrák delegáció keresztényszocialista tagjai és az urakháza jobb pártja tartottak még a bizottság ülése előtt. Ez a bizalmas értekezlet nagy felháborodással vette a magyar delegáció plénumának átiratát és kimondotta határozatilag, hogy kötelező ígéretre kényszerítik nemcsak a közös minisztereket, hanem mindkét kormányt, hogy májusban a delegációkat újra kiküldik és akkora a tisztifizetéseket beleillesztik a rendes költségvetés tetelei közé. Ha ez az ígéret meg nem történik, akkor a harmadik olvasást halogatni fogják, ami meg is történt, mint előző tudósításunkból kitűnik.

A képviselőház ma csütörtökön tartja ülését, melyen folytatni fogják a házszabály-revizio tárgyalását. Valószínű, hogy Bánffy Dezső báró fog nagyobb beszédet mondani a revizio ellen. Az ülésen már néhány horvát képviselő is jelen lesz.

Biharmegye a mult hóban.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta meg március havi ülését a megyeháza kistermében Glac Antal főispán elnöklete alatt. A közigazgatási bizottságnak legfontosabb tárgya volt a pénzügyigazgató jelentése, mely az adóügyekről számolt be. A jelentést annál is inkább nagy érdeklődéssel várta a bizottság, mert a mult havi jelentésben több mint öt millió adóhátralékról volt szó. A többi tárgyak mind a megszokottak voltak.

Az ülésről tudósításunk a következő:

Jelen voltak: Glac Antal főispán mint elnök, Miskolczy Ferenc dr, Cziffra Gerő, Markovits Károly, dr Wallner Ödön, Szunyogh Szabolcs, dr Móricz Ernő, Vasady Lajos, dr Baróthy Pál, Nyisztor Alajos, Major Lajos, Verner Kálmán, Baranyi András, Bartos Elemér, Gerlán János, Szunyogh István.

Dr Móricz Ernő főorvos az egészségügyi állapotokról számolt be. E szerint a megye egészségügye sokkal rosszabb volt a mult hóban, mint az elmúlt év hasonló időszakában. 7193 megbetegedés fordult elő, 2193 esetben több, mint a mult évben.

A pénzügyigazgató jelentése nem kielégítő. Az adók nagyon kedvezőtlenül folynak be. Igen sok pénz van még mindég kint behajthatlanul, a minek nagyobbára az az oka, hogy a járási számvevők nem szorgalmazták kellőleg az előjárókat. Összesen 3254470 korona volt kint s ebből mindössze 139372 korona folyt be.

A főmérnök jelentésében egy igen fontos és nagyjelentőségű új ut készítéséről tesz jelentést, mely Békés- és Biharmegye közti forgalmat fogja nagyban előmozdítani. Az új utvonal Füzesgyarmat, Nagybjom, Darvas, Csökmő, Szeghalom községek között van. Az ut már el is készült és át van adva a forgalomnak.

Vasady Lajos tanfelügyelő a nagyváradi iskola román feliratáról tesz jelentést. A miniszter intézkedését ismertette, mely szerint a román felirat megmaradhat, azonban elsősorban a magyar feliratot kell alkalmazni. Majd bejelentette az állami korpótlékokra vonatkozó munkálátokat. Mindenek előtt ismertette, hogy az új államegélyek a törvény szerint folyó évi július hó 1-től lesznek folyósítva, azonban a költségvetési törvények értelmében csakis

azok a tanítók részesülnek állami korpótlékban, kiknek felszerelt és a tanfelügyelőség által feldolgozott kérvényük március 1-ig lett telterjesztve. Eddigél a megye részére korpótlékok címén 32,000 korona érkezett. Ezt az összeget tetemesen meg fogja haladni az új szubvenció, mely egyedül több mint 110 tanító részére lesz fordítva. A beérkezett kérelmek nagy munkaszaporulatot idéztek elő a tanfelügyelőségnél, minek feldolgozásáért a közigazgatási bizottság Glac Antal főispán indítványára elismerését nyilvánította.

Verner Kálmán árvaszéki elnök bejelenti, hogy 3183 elintézetlen ügydarabot vett át s ebből 84 kivételével az egészet feldolgoztatta, ami szintén elismerésre méltó. A nagy munkahalmaz aránytalan a tisztikarral szemben s itt is bejelenti, hogy a közgyűléstől egy ülnöki és egy aljegyzői állás rendszeresítését kérte.

Végül Miskolczy Ferenc alispán a gazdasági munkás házakra vonatkozólag javasolja, hogy e tárgyban a gazdasági előadó véleményét kérje ki a bizottság.

Árvizek a megyében.

A megyéből tudósítónk minden honnét veszedelmes vizállásokról adnak hírt. A hatóságok éber figyelemmel őrködnek minden vonalon, hogy minden veszélynél azonnal ott legyenek és a mentéseket eszközölhessék. A kritikus helyek közül elsősorban a nagyszalontai járás jöhet említésbe, hol abban a stádiumban vannak, hogy a viz minden percben előnthatja a vidéket. Belényes, Ermihályfalva, Elesd, Margita, Magyarcséke mind érdekelve vannak s a vizek kiöntésétől még mindig tartanak.

Tegnap érkezett tudósításaink a következők:

A nagyszalontai járásban most a legfeszültebb az állapot. A főszolgabíróóság állandóan kint van a gátakon. A csendőrség a főszolgabíróósággal együttesen teljesít szolgálatot. A lakosság is úgy van elkészülve, hogy minden pillanatban a veszedelem színhelyén lehessen. A víz állása tegnapról nem csökkent és még mindig lehet tartani tőle, hogy a gátakat átlépi a víz.

A Fekete-Körözs ármentesítő társulat főmérnöke Leidl Henrik tegnap a helyszínre érkezett s erről sürgönyileg értesítette az alispánt. Kivonult a mérnöki személyzet is s szolgálatot teljesít.

Ermihályfalváról szintén nehéz állásokról tesz jelentést tudósítónk. Ott az Er fenyeget leginkább. A víz a gátak tetejét elérte s attól lehetett tartani, hogy azt áttörve az előre nem látható területen fog pusztítani, hol esetleg a károk igen nagyok lesznek. Tegnap Székely Sándor mérnök kiutazott a helyszínre és a gátat két helyen átvágatta. A víz így nagy terjedelmű legelőket borított el, de meg lett mentve olyan terület, hol emberélet is eshetett volna áldozatul. Az áttört gátakon deszkapallók vannak, melyeken a közlekedés fennmaradt.

Elesden a Sebesközség a község határában lévő új hid mellett a gátat átlépte a víz s a vetéseket, meg a közeli legelőt elborította. A hegyek közül még mindig jön a víz, mert a hó még nincs teljesen elolvadva. Hatósági intézkedések történtek.

A belényesi járás területe szintén veszélyeztetett terület. A járás székhelye valóságban el van szigetelve. A vidékről nem tudnak bejutni a községbe a víz miatt. A főszolgabíróóság megtette a kellő intézkedéseket, azonban ezideig még nem következett be olyan eset hol hatósági beavatkozásnak szüksége fennforgott volna. A tegnapi nap folyamán a nyimoosdi polgárok sürgönyileg kérték az alispánt, hogy

a Nyimoed-patak rendezését azonnal fogantatosítsák, mert nagy veszély fenyegeti a községet.

Tegnap, szerdán reggel a *Sebess-Köröz* vizállása a következő volt:

Révnél 170 cm., Nagyváradon 156 cm. Köröz-Ladánynál 389 cm. A 2-ös Köröz 570 cm., a 3-as Köröz Gyománál 498 centiméter volt.

A Sebess-Köröz ármentesítő társulat tegnap reggelre megtette a szükséges óvintézkedéseket, hogy ha nagyobb veszély állana be, a védelmet készen találja. Tegnap, szerdán reggel 4 órakor az egész vonal mentére ki-rendelték az őrséget; a műszaki erő: mérnökök és vízmeisterek még a reggeli órákban kiutaztak a gátakra.

A Köröz árja a reggeli óráktól is folyton emelkedett s 10 órakor a második csoportot képező u. n. középerőt is kirendelték a gátakhoz s így minden egyes órháznál 80—100 ember volt készletben, veszély esetére.

A *magyarcséki* járás nagy része víz alatt van. Különösen a dobresti ipartelep vasutja szenvedett sokat. Itt több helyen átszakította a vasut töltéseit a víz, mi miatt az üzem fennakadt. A 4—500 munkás közül 200—250 munkás 3 hétig foglalkozás nélkül marad.

Délután 3 óráig állandóan nőtt az áradás, Ekkor Nagyváradon 186 centimétert mutatott a vízmérce. Ez időtől kezdve ezen ponton kulminált a víz s este 6 órakor még mindég 186 centiméter volt a vizállás.

Az alsóbb részeken, Komádnál és a lejjebb fekvő pontokon még egész éjjel áradt a Köröz.

Szerencsére azonban az egész vonalon még nincs veszély s ha az áradás nem növekedik, valószínűleg elkerülhetjük a nagyobb szerencsétlenséget.

Az *Aduna* patak tegnap éjjel óriási riadalmat okozott Csillagvároson. A víz már nappal fenyegető volt. Éjjel azonban a folyókat megtöltötte s több lakásba is bement. Az emberek lámpákkal, ásókkal kapákkal vonultak ki, hogy a vizet elvezessék. A hatóságot is értesítették az esetről s *Kemény Ignác* a velencei rendőr-különményvel kivonult a helyszínre. A veszedelem elhárítása egy eddig ismeretlen egyének tulajdonítható, aki a Kommandáns-rét felé lévő kerítést több helyen megbontotta s így a víz a rétre mehetett.

UJDONSÁGOK.

* **Baróthy Pál dr ünneplése.** A nagyvárad királyi ügyészség tisztikara dr *Baróthy Pálnak* királyi ügyészé történt kinevezetését meg akarja ünnepelni. A fiatal ambiciózus ügyész tiszteletére a tisztikar vacsorát fog rendezni e hó 8 án. A vacsora a »Pannónia« éttermében lesz megtartva este 8 órakor. A tisztikaron kívül igen sokan lesznek jelen az ügyész tisztelői körül is.

* **Közigazgatási ülés a városnál.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, csütörtökön, március hó 5-én délután 3 órakor tartja rendes havi ülését.

* **A jövő évi választók névjegyzéke.** Nagyvárad város központi választmánya már megteszi az intézkedéseket a jövő évi választók névjegyzékének összeállítására. E célból március hó 6-án, pénteken délután 3 órakor ülést tart a városház tanácstermében.

* **Eltűnt végrehajtó.** A tenkei kir. járásbíró végrehajtója: Jäger Alajos még február hó 11 én eltávozott Tenkéről s azóta nem ad életjelt magáról. Hollétét hozzátartozói sem tudják. Egyideig azt hitték, hogy talán valami ügyes-bajos dolgában Nagyváradra, vagy a fővárosba távozott, de ahogy teltek a napok, sőt hetek, mindjobban megerősödött az a vélemény, hogy az eltűnt végrehajtó szerencsét-

lenül járt, vagy azért utazott el s nem ad életjelt magáról, mert nem akar visszatérni Tenkére. Végre is az esetet bejelentették a nagyvárad kir. törvényszékhez, amely mint fegyelmi bíróság az eltűnt végrehajtó körözését rendelte el.

* **Szaváló előadás a tüdőbetegek javára.** Emiittettük, hogy Kovács Laura országszerte ismert szaválóművésznő, akit a Félix-füldben tartott előadásai révén már előnyösen ismer közönségünk, Nagyváradon előadást tart a tüdőbetegek javára. Az érdekesnek ígérkező előadást március hó 21-én, szombaton tartja meg a városház dísztermében, amelyet e célra a tanács a művésznőnek átengedett.

* **Bosszuálló feleség.** Ermihályfalvai tudósítónk jelenti a következő esetet. Erkeserű községben Gálfi Lajos feleségét pár hóval előbb elhagyta s egy másik asszonnyal élt vadházasságban. Az elhagyott asszony többször kísérelte meg, hogy férjét visszatérítse, ez azonban nem hallgatott feleségére. Az elhagyott feleség tegnap megleste férjét, mikor hazulról elávozott és revolverből kétszer rálőtt. A golyók nem találtak a bosszuálló asszony ellen a csendőrség megindította az eljárást.

* **Az ideai királygyakorlatok.** Bécsből jelentik, hogy az ideai gyakorlatokat most már bizonyosan Nyugatmagyarországon, Veszprém- és Vas megyékben tartják. A hadgyakorlatokon a 4., 5. és 13. hadtestek vesznek részt. A fegyvergyakorlatra behívott legénységnek husz napig kell szolgálnia.

* **Fabiny Teofil meghalt.** A magyar jogászvilágnak gyászja van *Fabiny Teofil* volt igazságügyminiszter má feggel 86 éves korában meghalt. Az agg tudós évek óta már egészen visszavonult életet élt, de különben sem volt soha nyilvános szereplések embere. A bírói pályán kezdte, 1886-ban a Kuria tanácselnöki székéből nevezte ki a király igazságügyminiszternek. Három évig volt miniszter s becsületesen megállotta a helyét. Tevékeny szerepet játszott egyháza ügyeiben is és képviselte a törökkanizsai, majd a soproni kerületeket. Erdemes és becsületes ember szállott vele a sirba.

* **Az inasotthon az ipartestület előtt.** Az ipartestület előjáróit tisztelettel felkértem, hogy folyó hó 5-én d. u. 5 órakor az ipartestület helyiségében tartandó rendkívüli előjárói ülésre eljönni sziveskedjenek. Tárgyaltatni fog a polgármester által megküldött inasotthon tervezet és az új ipartörvény javaslat eddig megjelent szakaszainak felolvasása. Az előjárói ülésen az ipartestülettagjai is részt vehetnek a megvitatandó tárgyhöz a hozzászólás csak az előjáróság beleegyezésével történhetik. Nagyvárad, 1908. év március hó 4 én. *Bertsey György* ipartestületi elnök.

* **A cigány, mint tolvajfogó.** Ritka dolog, hogy a cigány tolvajt fogjon, de megtörtént és ez a speciálitás Nagyváradnak jutott. Ami derék cigány bírónk *Hamza János* tegnap éjjel a telep közelében, mikor rendes őrszolgálatot teljesített egy gyanus embert látott. A cigánybíró a törvény nevében megállította a gyanus embert és akkor látta, hogy az ember mögött új deszkák is vannak, melyeket a velencei indóháztól hozott a jeles idegen. A cigány látva, hogy tolvajt fogott, diadalmasan vitte a fogolyt a deszkától az állomásfőnökhöz s ott nagy büszkén mondta:

— Ná ugye, hogy nem csak a cigány lop, de a polgár magyar is.

* Leánykereskedésen őrt földbirtokos.

A budapesti rendőrség kiderítette, hogy *Pleva Ferenc* esztergommegyei földbirtokos, Esztergomvármegye törvényhatósági bizottságának tagja a budapesti Követség-utcában rendszeres leánykereskedő irodát tart fenn. Bűntársai voltak *Mihalics Viktorné*, egy nyilvánosház volt tulajdonosa, *Rosenberg Lajosné*, özv. *Pécska Sándorné* és egy ismeretlen nevű öreg asszony. Ezek az asszonyok a pályaudvarokon a vidékről érkezett leányokat elfogták és ígérték, hogy nevelőnek elszerezik őket. Azután a léprement leányokat Esztergomba szállították, ahol *Pleva*nak idegen nevek alatt több nyilvánosháza van. A budapesti rendőrség közölte gyanuját az esztergomi rendőrséggel és kérte, hogy figyelje meg *Plevát*; az esztergomi rendőrség azonban azt írta vissza, hogy *Pleva* korrekt gentlemann és bolond, aki ilyet feltesz róla. A budapesti rendőrség azonban kikutatta a dolgot, *Plevát* beidézték a VI. kerületi kapitánysághoz, ahol *Pleva* mindent beismer, amire a rendőrkapitányság *Plevát* elítélte leánykereskedés miatt 14 napi elzárásra és 2000 korona pénzbüntetésre. *Mikalicsné* 5 napi elzárásra és 1000 korona pénzbüntetésre, *Rosenbergné* 500 korona pénzbüntetésre és 4 napi elzárásra, *Pécska Sándorné* 200 korona pénzbüntetésre és 4 napi elzárásra. Ezt az ítéletet a belügyminiszter tegnap jóváhagyta.

* **Tífusz Pusztajlakon.** A közeli Pusztajlak községben a tífusz fellépett. A veszedelmes betegség a tanító feleségét támadta meg, miáltal a tanulók egészsége is veszélyeztetve lehet s ezért a főszolgabíró elrendelte az iskola lezárását. Az esetről tegnap tett jelentést az alispánnak a főszolgabíró.

* **A lávasírból kiásott város.** Pompeji klasszikus romjai megkapó elevenséggel tűnnek elő az Edison színház óriás vetítővásznán, amelyen életnagyságban jelennek meg az alakok. A pompázatos, nagyszerű képet méltó elragadtatással nézi meg a közönség, amely ritka szimpatikus érdeklődésével ajándékozza meg az új vállalatot. Az Edison színház vezetősége mindenképp igyekszik hogy meghálálja a publikum támogatását és lépten-nyomon kifejezésre jutó elismerését. Az új műsor változatossága, élénksége és érdekessége meglepő. A gyönyörű képek legkisebb részletét is fényesen érvényre juttatja a hatalmas új gép, amelyet most szerzett be a vállalat. Tegnap délután óriás gyereksereg töltötte meg a nézőteret és mulatott mesésen a pompás képeken. Pénteken, szombaton ismét gyermekelőadás lesz amelyen több iskola növendékei vesznek részt. A Mózes és kora, valamint az októberi felvonulás még a műsoron szerepel. A gyermekelőadást a szegénysorsú tanulók ingyen látogathatják.

* **Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

40,000 koronát nyert: 26817.
25,000 koronát nyert: 36740.
30000 koronát nyertek: 85922, 97381, 103570
2000 koronát nyertek: 7029, 14889, 99256, 113169, 116122.
1000 koronát nyertek: 1852, 9478, 12607, 34632, 39099.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

x **MOLNÁR H.** Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea sütemény kapható. Telefon 395.

Nagyszabású képkeretkezési vállalat. *Szichla Tivadar* üvegkereskedésében *Kossuth-utca 2.* (volt Bum-féle üzlet) kívánatra képkeretkezések azonnal is elkészíttetnek. A leg-egyszerűbbtől a legdiszesebbig. Olcsó árban.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Eleven ördög.
Péntek: Eleven ördög.
Szombat: Varázskeringő.
Vasárnap: d. u. Orfeusz a pokolban, este Császár katonái.

Eleven ördög. Ma este kerül színre Konti József operettje az „Eleven ördög”. A halhatatlan magyar zeneszerző legsikerültebb műve ez. Muzsikájában fölszillog ennek a zseniális komponistának igazi ereje, nagy invenciója, fiatalos lelkének minden álma és gondolata. Az operett szövege mulattató bohóság. A darabot csütörtökön és pénteken adják. A főbb szerepeket Tábori Frida, Lányi Edit, Reviczky Rózi, Palásthy, Bérci játsszák.

TÁVIRATOK

Tisza István a királynál.

Bécs, márc. 4. Tisza István gróf holnap csütörtökön délelőtt magánkihallgatásra megy a király elé. Tiszáék körében ezt úgy magyarázzák, hogy Tisza István gróf, mint valóságos belső titkos tanácsos audienciázik a királynál. A valóságos belső titkos tanácsosoknak legalább két esztendőnként egyszer kihallgatásra kell menniök a király elé. A magyar disszidensek ezzel szemben azt híresztelik, hogy a király Tisza István gróf véleményét kívánja meghallgatni a mai politikai helyzetről. A disszidenseknek ezt a fellelését Tiszáék körében erősen cáfolják.

Uralkodók találkozása.

München, március 4. A Nreueste Nachrichten állítólag feltétlenül megbízható forrásból arról értesül, hogy Vilmos császár Velencében találkozni fog Viktor Emánuel királlyal. A találkozás napját még nem tudják ugyan, de a találkozás egészen bizonyos. Ugyanannak a lapnak Bécsből azt jelentik, hogy Vilmos császár Korfu szigetéről Trieszten át Bécsbe utazik s ott Ferenc József királynak vendége lesz. Római diplomáciai körökben az a hír van elterjedve, hogy Edvárd és Viktor Emánuel királyok a szicíliai partokon találkozni fognak. Ezzel a találkozással hozzák kapcsolatba a macedóniai válságot.

Wekerle Bécsben.

Budapest, márc. 4. Bécsből táviratozzák: Wekerle miniszterelnök a mai délelőttöt egészen a bankgassei magyar miniszteri palotában töltötte, ahol meglátogatták a délelőtt folyamán Barabás Béla, Call báró nagykövet és Semsey László magyar képviselő.

A magyar bankbizottság ülése.

Budapest, márc. 4. Az országos magyar bankbizottság, mint az országgyűlés állandó bi-

zottsága valószínűleg szombaton fogja legközelebbi ülését megtartani.

Aki Björnsonot megtréfálta.

Budapest, márc. 4. Ma kiderült, hogy Björnson legújabb levelének szerzője álnév alatt Mihályi Sándor postatiszt, aki azóta már audiencián is volt Apponyinál és referált neki a kitünően sikerült tréfáról.

Anarchisták két püspök ellen.

New-York, márc. 4. *Farley* katolikus érsek és *Gibbons* bibornok feljelentették a rendőrségen, hogy az anarchisták halállal fenyegetik őket. A bíróságnak még mindig anarchista merénylettől félnék.

Kardosék vizsgálati fogsága.

Budapest, márc. 4. A budapesti kir. ítélőtábla ma foglalkozott a hírhedt Kardos testvérek: Arpád, Géza és Zoltán János felfolyamodásával az ellenük elrendelt vizsgálati fogság miatt és azt elutasította.

A sah merénylői.

Berlin március 4. Teheránból jelentik: Tegnap letartóztattak négy kaukázusi embert, kikről megállapították, hogy részük volt a sah elleni összeesküvésben és a múlt pénteki bombamerényletben. A négy embert kolostorban tartóztatták le. mely évezredek óta legnagyobb gonosztevőknek menedék helyül szolgált.

Rabló török főemberek.

Konstantinápoly, márc. 4. Bötzel osztrák népiskolai tanítót a Pera külvárosban több ember megtámadta és kirabolta. A rablók közt voltak Palad százados, a szultán szárnysegéde, Cserkesz Mehemed basa hadosztálytábornok és egy másik császári szárnysegéd fia, akiket a porta különös speciális megbízásokkal szokott kiküldeni Pallavicini örgróf magyar-osztrák nagykövet a bűnösök megbüntetése miatt már megtette a portánál a kellő lépéseket.

Halálos vonatösszeütközés.

Varsó, márc. 4. Tegnap délután Derna és Dombrova állomások között egy személyvonat összeütközött egy tehervonattal. Két lokomotív és négy kocsit egészen elpusztult. A romok közül kihúztak négy halottat és husz sebesültet. A vasuti alkalmazottak közül is négyen megsérültek.

IRODALOM.

Hazai ipar. Az ipari kedvezményekről és a közszállításokról szóló 1907. III. cikk egyike az elmúlt év legjelentősebb törvényalkotásainak. Ez a törvény, ha egészen átmegegy a megvalósulás stádiumába, határkövet fog alkotni a magyar ipar történetében. Ehhez azonban szükséges, hogy a törvényt és a vonatkozó rendeleteket ismerje mindenki, a kire nézve azok tudása jelentőséggel bírhat. Rendkívül hasznos munkát végzett tehát dr. *Ujlaky Géza* fővárosi ügyvéd, mikor a fenti cím alatt egybefoglalta és kiadta az iparfejlesztésre és a közszállításokra vonatkozó egész joganyagot.

A könyv kizárólag a gyakorlati élet követelményeit tartja szem előtt s a gyakorlat emberei számára készült. A törvény és a rendeletek szövegét közli s az egyes szakaszokhoz

fűzi jegyzet alakban tömör, a rendelkezéseket minden oldalról megvilágító magyarázatait.

Foglalkozik az adó- és illetékengedményekkel, munkáslakás kedvezményekkel, az államszegélyekkel, közszállításokkal, a hazai ipart támogató pénzügyekkel, a magyar címer használatával, végül közli *Kossuth* Ferenc rendeletét a honi származás megvédéséről. A rendkívül praktikus összeállított hasznos könyv *Benkő Gyula* könyvkereskedésében jelent meg s ára 4 korona.

TANÜGY.

Jelentkezés polg. iskolai magánvizgára. A községi polgári fiúiskola igazgatósága felszólítja mindazokat, kik a husvét magánvizgálatra készülnek, hogy a kir. tanfelügyelőséghez címzett kérvényüket március hó 12 ig adják be az igazgatónál.

EGYESÜLETEK.

A Szt. Tamás Társaság közgyűlése

Az Aquinói-Szent-Tamás-Társaság március hó 7-ikén, szombaton, Védőszentjének ünnepén délután 5 órakor tartja a budapesti központi papnevelőintézet dísztermében rendes évi közgyűlést. Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Alelnöki jelentés.
3. Titkári és pénztári jelentés.
4. A számvizsgálóbizottság jelentése.
5. Tisztújítás.
6. Új rendes tagok választása.
7. Kaszás Márton rendes tag felolvasása.

Az érkező állagról.

A koldusápoló közgyűlése.

A Szent Lászlórol nevezett nagyváradi koldusápoló és fi-gyermek menedékház egyesület márc. hó 8. napján d. u. 5 órakor saját helyiségében közgyűlést tart. Ezt megelőzőleg választmányi ülés lesz, melyre az érdekelteket ez uton hívja meg az elnökség.

A nagyváradi Katolikus Kör vá-

lasztmánya folyó hó 5 én d. u. 6 órakor tartja rendes havi ülését a kör helyiségében.

Igazságszolgáltatás.

Gyilkosság az anyai örökség miatt.

Tegnap számunkban részletesen ismertettük azt a bűntényt, mely három napig foglalkoztatta az esküdtbíró és amelyben tegnap hozott ítéletet.

Vass József sarkadi fiatal földmives ember az elmúlt év december hó 11 én Sarkadon egy kapával halálra verte apját, mivel leányának anyai örökségét nem akarta a férj használatába is bocsátani. A tárgyalásra mintegy 30 tanút idéztek be. A vádat *Vattay József* kir. alügyész képviselte; a vádlott védője dr. *Poynár Szevér* volt. Az esküdtbíró elnöke *Csulyok Béla* dr. törvényszéki bíró. Szavazó-bírák: *Korn Lajos* és dr. *Szentlélek László*.

A vádlott beismerte bűnösségét, de a védelmére felhozta, hogy jogos önvédelemből ütötte meg apját, aki őt gyanútlanul támadta meg. A nagy számban beidézett tanúk azonban a vádlottnak ezen védekezését megcáfolták.

A vád- és védbeszédek elhangzása után az esküdtek a vádlottat bűnösnek találták és a tör-

vényszék ennek alapján súlyos testisértés bűntette miatt *tis évi fegyházra* ítélte. Az ítéletben az ügyész megnyugodott, a védő semmi ségi panaszt jelentett be.

Szigligeti-Színház.

Ma, esütörtökön szinre kerül

Eleven ördög.

Operette 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Soubise herceg, Frankhön marsalja	— — —	Krasznay Andor
A hercegné	— — —	Simon Mariska
Tibulle Hégeon, báró	— — —	Hajnal György
Hermine, nővére	— — —	Reviczky Rózsi
Létorier, vicomte	— — —	Tábori Frida
Pomponius, nevelője	— — —	Bérczi Gyula
Grevin, szabó	— — —	Rajcsányi
Polgármester	— — —	Vank
Marianna, neje	— — —	Lányi Edith
Desperitères, tanácsos	— — —	Palásthy
Veronika, nővére	— — —	T. Pogány Janka

NYELVEMBEREK: Nagypáholy 14 koronás, földszinti észlelő színi páholy 12 kor. Másodemelet páholy 8 kor. Zsolye 3 kor. Körzék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kerete fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken szinre kerül

Eleven ördög.

Operette 3 felvonásban.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 4.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza ápr. 1908	— — —	8.51
Rozs ápr.	— — —	12.57
Zab ápr.	— — —	91.11
Tengeri máj. 1908.	— — —	7.32

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 4.

Osztrák hitelrészvény	— — —	626.25
Magyar hitelrészvény	— — —	734.75
Leszámitoló bank	— — —	403.—
Rimamurányi	— — —	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	— — —	644.50
Közúti vasut	— — —	528.50
Városi villamos vasut	— — —	282.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. márc. 4.	
Magyar arany járadék 4 száz.	— — — 109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	— — — 92.—
Magyar koronajáradék	— — — 81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	— — — 92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	— — — 95.—
Magyar nyeremény sorsjegy kölcsön	— — — 185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — 140.—
Osztrák járadék papírban	— — — 91.57
Osztrák járadék ezüstben	— — — 96.50
Osztrák járadék aranyban	— — — 113.75

Osztrák korona járadék	— — —	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	— — —	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	— — —	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	— — —	633.50
Osztrák hitelbank-részvény	— — —	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	— — —	693.50
20 frankos (Napoleonör)	— — —	19.20

Hogyan kell kérni az államsegélyt?

A hazai iparfejlesztésről szóló 1907. évi XIII. t. cikk végrehajtási utasításának 67. §-a értelmében a kisiparosok államsegély iránti folyamodványai, az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál nyújtandó be Ezen rendelkezés ellenére a folyamodványok legübb esetben közvetlenül a kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumhoz terjeszthetnek fel s onnét kerülnek az illetékes kamarához véleményezés végett. Hogy ezen eljárás okozta és a kérelmező felek hátrányára is eső késedelem, a lehetőségig csökkentessék, a keresk. m. kir. miniszterium 2187—VI. c. sz. sz. leirata értelmében felhívjuk a t. iparüzleteket és egyéb iparegyesületeket, hogy a végrehajtási utasítás idézett szakaszának rendelkezésére tagjaikat figyelmeztessék. Nagyvárad, 1908. március hó 3. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Husella Gyula, kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Itta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.) (12)

— Sterzl kisasszony tán csak nem fog igényt tartani egy csukott koronára! — kiáltá Gandry grófnő, már eleve is kellő ingerültséggel védelmezve birtokát.

— Sterzl nem adja ám olcsóbban a nővérét, — állítá Sempály.

— No, ne beszélj már ilyen ostobaságot, — csitítá Truyn esintalan rokonát.

Sempály ez alatt egy kis asztalkára hajolt s aranyos zseb-órával szorgalmasan rajzolgatót egy régi-levelelboríték hátán. — Rövid várta oda nyújtá a lapocskát Ilzenbergh grófnénak.

Gandry grófné vállán át szinte a lapocskát nézte.

— Délicieux! Elragadól — kiáltá.

A kis lapon Sterzl, mint árverező volt feltüntetve, a nagy kalapácsal egyik kezében, egy divatosan öltözött pici bábuval másik kezében, míg körülötte Róma valamennyi zárt koronája tolongott. A lapocska egyik sarkában e szavak voltak olvashatók: »Sterzl kisasszony először, másodsor . . . har . . . madzor!«

A képecske kézről-kézre járt. Sterzl a megszólamlásig hiven volt eltalálva.

Nem sokára Ilzenbergh grófnő visszavonult s miután a hangulat nem volt igen élénk, éjtél után a két barát is bucsut vett, mire azon urak, kik csupán miattuk jöttek el, szintén eltávoztak.

— Frici igazán rög-eszmében szenved — kezdé a hercegnő vállat vonva, midőn a terhére vált idegenek mind eltűntek; — most azt követeli, hogy már eleve elővigyázati rendszabályokat léptessen életbe a szegény teremtés ellen! Már miért legyen utamban a kis Sterzl, szeretném tudni?

— En sem értem, — viszonzá Siegburg; — különben kigondoltam magamnak valamit, ha csinos és pénze van . . . elveszem cela regularisera la position!

Siegburg különösen szerette hangoztatni a sok pénzt, mit jövődöbeli nejejénél keres. —

Orökké hetvenkedett azzal az önzéssel, melyel nem bírt, mint a hogy igen gazdag emberek szegénységükkel szeretnek dicsekedni.

— Különb is, tapintatlan volt Fricitől, ezt az egész fogadási kérdést a két idegen előt szellőztetni, — folytató a hercegnő. Szívesen használt időnként erős kitételeket, melyek azonban az ő ajkán nem csak minden ki-méletlenségüket elveszték, de még bizonyos fűszert is nyertek; — most egyszerre azt akarja, hogy én, már mint én, oly szörnyen válogatós legyek!

— Eszrevetted é, hogy ez a »Gynas-grófnő« mennyire készül a Frici nyomdokába lépni? — mondá Siegburg.

Ez alatt Truyn izgatottan keresgált az asztalon, az etagéreken, miben a háziur kedélyesen segítette.

— Mit keresel Erich? kérdé a hercegnő.

— Ah, a Sempály rajzát. Nem szeretném ezt a holmit itt hevertetni. Bocsáss meg Niki, a karrikatura kitűnő volt; nem is kifogásolnám, ha magunk közt letűnne volna; de az idegeneknek nem kellett volna megmutatni. Nagyon könnyelmű vagy, nem gondold meg, mit teszel.

— No, már megint vétettem tán valamit! panaszkodék Sempály bosszusan.

— Egyszerűen, házasságra vadászó kalandornőnek bélyegeztél.

— No bizony, ha minden odavetett tréfát szivére venne az ember, sok dolga volna; — felelé Sempály.

Mindenfelé keresték a torzképet, de hiába — nem volt sehol.

— Meg vagyok győződve, hogy az a cigányasszony vitte el, kiáltá a hercegnő bosszusan. A cigányasszony a'att, természetesen, a szeretetreméltó Gandry gróf nőit értette.

V.

Igen, Vulpini hercegnő rokonszenvezett Sterzl-el, meleg rokonszenvennel viseltetett iránta, s az rajongó tisztelettel viszonzotta jóindulatát. Külső darabos-ága és józansága mellett bizonyos lovagiassággal bírt és mély tisztelettel volt eltelve az igazi tisztá nőiség iránt.

Nem találta érdemesnek a nőket azon gyakran inperitens vagy legalább is szerénytelen bókokkal tartani, melyek némelyöknök tetszését megnyerik s a modern udvariaskodásnak még a b. c.-jét sem ismerte.

Mindazonáltal magaviselete oly nőekkel szemben, kiket »igazi nőknek« nevezett, oly lovagiassággal és tiszteletteljesen tartózkodó színezettel bírt, egész modora oly jóakaró, ódivatu udvariasságtól volt áthatva, hogy rendszeren nagyon megkedvelték.

Részint úgy bánt velök, mint gyermekekkel, kiket oltalmazni kell, részint úgy, mint szentségekkel, melyek előtt terdet hajt az ember.

A hercegnő mindjárt Rómába érkezte után határozottan megszerette. Nemsokára elmondta neki apró nehezteleseit, panaszait és mindenféle megbízással kereste fel, miután, mint sok hozzá hasonló szeretetreméltó asszony, igen gyakorlatlan és nehézkes volt.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések

felvétetnek

a kiadóhivatalban.

**Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.**

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhely
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendki-
vül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen

Valódi brünni szövetek

az 1908. évi tavaszi és nyári időszakra

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3-10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes fűrészhá-	1 szelvény 12 korona
hoz (kabát, nad-	1 szelvény 15 korona
rág és mellény)	1 szelvény 17 korona
elegendő, csak	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.-K-ért,
szintúgy felöltőszövetet, turistalódat, selyem-
kamgarnt stb. stb. gyári áron küld a mint meg-
bizható és szolid cég mindenütt ismert pozí-
gyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.
Minták ingyen és bérmentve.
A. előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha
szövetükségletét közvetlen Siegel-Imhof cég-
nél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek.
Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék.
Mintáit, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb
rendelésnél is, teljesen friss árban.

Gépjavitó műhely

NAGYVÁRAD
Hattyu és Vitéz-utca sarkán.

Teljesen korszerűen, legújabb gépekkel
felszerelve és villanyerőre berendezve.
Készíték, javítok és szerelék mindennemű
gazdasági gépet, modern beren-
dezéseket, gőzgépeket. Elvállalom
nyomdai gépek javítását is felelősség
mellett.
A nagyérdemű közönség tömeges párt-
fogását kéri:
Schmidt Frigyes.

Unicum Drill
vetőgépek
és BÄCHER-féle
acél-ekék

nagyon olcsó áron és előnyös feltételek
mellett kaphatók **ANDRÉNYI KÁ-
RÓLY és FIAI** cégnél Nagyváradon.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű
zenekedvelő közönséget, hogy a Szent Já-
nos-utcai 1. sz. alatt levő raktárban nagy
választékban vannak

ZONGORÁK
és
PIANI NOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre, ugy-
szintén
havi bérletre igen olcsó árban
számítva. — A nagyérdemű közönség
pártfogását kérve, maradtam tisztelettel
Özv. Mustó Jánosné.

Árverési hirdetmény kivonat.

A margittai kir. járásbírósa mint telekkönyvi
hatóság közhírré teszi, hogy dr Pálffy Gyula ügyvéd
végrehajtatónak Somucza (purgye) László és Lőrinc
végrehajtást szenvedettek elleni 223 kor. 18 fillér
járuléka iránti végrehajtási ügyben a nagyvárad
kir. törvényszék és a margittai kir. járásbírósa
területén levő Szunyogd község határában fekvő
első sorban a szunyogdi 240. sz. betétben A I. 1—16
sor 267—2, 168, 271, 173, 277, 278—1, 278—2,
279, 280, 282, 283. hrsz. alatt felvett, a beltelek-
ben fekvő 65, 68, 70, 79 és 81 ö. i. számú ud-
varos házaknak, szántóknak és kertnek a B. 6, 7.
sorszám alatti bejegyzés szerint Somucza (purgye)
Lőrinc és László tulajdonát képező 8—76 részére
520 korona;

másodsorban az ezen betétben A I. 1 sorszám
alatt felvett 16—297 rész legelőjárandóságra 244
korona ezennel megállapított kikiáltási árban az
1908. évi március hó 10. napján d. e. 10 órákor
Szunyogd község házájánál megtartandó nyilvános ár-
verésen a megállapított kikiáltási árban alul is el-
adatni fognak.

Az árverelni szándékozók tartoznak az ingat-
lan jutalék, illetve legelő járandóság kikiáltási ár-
nak 10 százalékát 52 koronát, illetve 24 kor 40
fillért készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban
a kiküldött kezeihez letenni, vagy a bánatpénznek
a bíróságnál történt előzetes letételét igazoló elis-
mervényt a kiküldöttnek átadni.

Kir. járásbírósa, mint tkvi hatóság.
Margitta 1907. december hó 20-én.
Hraball Ottó
kir. albiró.

ÜVEG- és PORCELLÁN árukban SZICHTA TIVADAR üvegkereskedésében

KOSSUTH-UTCA 2. szám (volt Blum-féle üzlet.)

Olcsó bevásárlási forrás!!

Nagy raktár asztali, teás, kávé és mindennemű **üvegekészletek-**
ben, függő- és asztali lámpákban. Különböző **disztárgyak** és **alpaca**
evőeszközökben. Elvállaltatnak **képek keretezésre** és minden más
üveges munkák olcsó árban. — Csődítőmegtől átvett áruk minden
elfogadható árban. **Nagy raktár táblaüvegben.**

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZÉNSAV-MŰVEK

ujjonnan berendezve

A LEGTISZTABB TERMÉSZETES
FOLYÉKONY SZÉNSAV

kartelen kívül szállítanak azonnal bármely meny-
nyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásból szóda-
vizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra
össze nem tévesztendő mesterségesen előállított,
kevésbé kiadós szénsavval
Megbízható, szigorúan lelkiismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

egész és féliteres üvegekben.
Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.
Elsőrendű asztali víz!
Felvilágosítással készségesen szolgál. 248 1—200
**Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásvány-
vizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.**
Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban t. l. fon 18. sz.
Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Hirdetések a legjutányosabb árban
vétetnek fel e lap kiadóhivatalában.

Tátray Sándor

vasöntő, épület és műlakatos műhelye

Elvállal épületvasalást, vízvezeték berendezést villany-
világítást, closett- és fürdőszoba-felszerelést, épület
és sűrűcs készítést

valamint vasöntést, eszterga munkát, gya-
lulást, gőzkazán és mindennemű gépek ja-
vítását, gépalkatrészek, fémperseyek, csap-
ágyak, transzmissiók öntését és megmunká-
lását gyorsan és jutányos áron.

Nagyváradon.

Teleky-utca 35. sz. a.

Közgazdasági Bank r. t.

Nagyváradon, Teleky-u. 10.

Telefon 742.

Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára,
értékpapírra, betáblázás mellett ingat-
lanokra.

Elfogad betéteket

5%

kamatozás mellett a betét napjától
számítva. (Betét kamat-adót a r. t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása cél-
jából forgalomba hozta Selfmen-féle
takarékperselyeit, melyek már is
nagy népszerűségnek örvendenek. Ily per-
selyek 6 korona betét befizetése ellenében
a pénztárnál kaphatók.

Az igazgatóság.

**GÖZFÜRDŐ. GYÓGY-
-- FÜRDŐ-OTTHON. --**

Nem kell a **rheuma, csuzos, kösz-
vényes bajok** gyógyítása miatt a
drága fürdőket felkeresni. Otthon biz-
tosabban, pontosabban fürösztheti
gőzben, vagy gyógyvíz forrázat
gőzében mindenki fájdalmas tagjait a
RYTKÓ-féle szabadalmazott
gőzfejlesztő készülékkel.

Ezen készülék a beteg testrészekre
alkalmazza közvetlenül a gyógyító
gőzt és az ott esetleg évek óta fenn-
álló csuzt, rheumát, köszvényt meg-
szünteti teljesen. A gőzök hőfoka
látható a hőmérőn és így mindig
ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak
helyileg hat, nem okoz fejszédülést,
roszullétet, vagy nehéz légzést stb.
Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bé-
lyeg beküldése ellenében szívesen
szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz
370. 4 fillérbe kerül. 1-150

Egészségi cipők, valamint izzadság
szívó talpbetétek is itt kaphatók.

Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor BUDAPEST, VII.
Dob-utca 48. sz.

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Zöldfa-
szálloda 26. sz.** hol naponta 8-
10 és 2-5-ig felvilágosítással szolgál.

Teljes menyasszonyi kelengyék!

Legponto-
sabb kiszol-
gálás.

Szives tudomásul!

Kizárólag
elsőrendű
minőségű
árak.

Flegman Ármin cég tisztelettel értesíti
a n. é. hölgyközönséget, hogy **női ruhakelme,
bluz- és ruhaselyem, kész bluz, női felöltő,
napernyő és női fehérnemű**

Szabott árak
kiírva.

Tavaszi újdonságai
megérkeztek.

Folytonos
újdonságok.

Teljes menyasszonyi kelengyék!